

дані є ключовим в базовому розумінні цього важливого феномену. Однак, у багатьох країнах, навіть найзагальніші дані по міграції є неповними, застарілими, або їх не існує.

Перелік використаних джерел:

1. Migrant Smuggling Data and Research: A Global Review of the Emerging Evidence Base (volume 2). IOM, Geneva. – [Electronic resource]. – Access mode: https://publications.iom.int/system/files/pdf/migrant_smuggling_data_vol2_0.pdf.

2. International Migration Report 2017. UN DESA, New York. – [Electronic resource]. – Access mode: www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2017.pdf.

3. G20 International Migration and Displacement Trends Report 2018. OECD, ILO, IOM and UNHCR. – [Electronic resource]. – Access mode: www.oecd.org/els/mig/G20-international-migration-and-displacement-trends-report-2018.pdf.

Сливінська Тетяна, Болквадзе Наталя
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ТОРГОВЕЛЬНІ ВІЙНИ У КОНТЕКСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН

Зміна позицій країн на світовому ринку, зростання значимості міжнародної торгівлі та трансформація структури ринку торговельної продукції, послуг та об'єктів інтелектуальної власності, прагнення країн підтримувати конкурентоспроможність власних товаровиробників актуалізують проблему торговельно-економічних відносин між країнами. Міжнародна торгівля є невід'ємною частиною міжнародних економічних відносин та може реалізовуватися посередництвом торговельного обміну, як засіб політичного та економічного тиску країн. Коли одна держава оцінює економічну політику іншої держави як несприятливу для себе і вживає відповідних заходів – розпочинається торговельна війна.

Перед тим, як відносини між країнами погіршуються до стану торговельної війни, вони проходять кілька стадій суперечливих торговельних відносин, які ідентифікуються набором притаманних їй характеристик: 1) суперечлива ситуація у торгівлі – наявне протиріччя та відповідна напруга у відносинах країн. Матеріальних втрат чи погіршення умов у торгівлі поки немає. Це найсприятливіша ситуація для врегулювання відносин; 2) торговельна суперечка – наявна напруга у відносинах, пов'язана із матеріальними втратами, спричиненими заходами, заподіяними одною країною, що погіршують умови торгівлі іншої (або інших). Вона потребує врегулювання; 3) торговельний конфлікт – високий рівень напруги у відносинах, пов'язаний з матеріальними втратами, спричиненими заходами, що заподіяні обома

сторонами одна одній. Вона потребує врегулювання; 4) торговельна війна – найвищий ступінь напруги у відносинах між країнами, пов'язаний з використанням інтенсивних заборонних заходів торгової політики, що можуть призвести до великих матеріальних втрат країни, проти якої вони були заподіяні [1].

Торговельна війна передбачає застосування найбільш жорстких інструментів зовнішньоторговельної політики у вигляді санкцій. Торговельні війни найчастіше запроваджуються в рамках більш масштабного протистояння, а саме економічних війн, які традиційно мають політичне підґрунтя та застосовуються задля примусу держави-об'єкта до повної зміни політичного курсу або коригування його певних аспектів.

До причин торговельних війн можна віднести наступні чинники, які сприяють їх розвитку:

1) надмірна поляризація багатства та бідності у світовому масштабі (абсолютне домінування «золотого мільярда» над гео економічною периферією);

2) зміна ролі та змісту економіки, яка, не перестаючи бути джерелом задоволення суспільних потреб у товарах та послугах, стає домінуючою силою соціального управління, підкріплює політику, ідеологію, культуру, духовні процеси і за деяких умов перетворюється в механізм силового тиску на іншого суб'єкта економічного життя;

3) нестабільність світової економіки, в якій відбивається суперечність між об'єктивною необхідністю розвитку міжнародного поділу праці та намагання олігархії (світової, регіональної, національної) одноосібно присвоювати його результати;

4) виникнення віртуальної економіки – відносин нового типу між суб'єктами фінансового ринку, які не є економічними, оскільки не відбивають процесів реального обміну товарами та послугами, не пов'язані з виробничою економікою, але виступають як ефективний механізм кругообігу фіктивного спекулятивного капіталу [2].

За таких умов головним завданням країни є утримання виключно економічних позицій, у тому числі за рахунок використання людських, сировинно-матеріальних, енергетичних та інших ресурсів решти держав.

За історію існування міжнародної торгівлі відбулась велика кількість торговельних суперечок. Лише за період з 1995 р. – по 2019 р. в СОТ було розглянуто 582 суперечки між країнами-членами. Найактивнішим учасником міжнародних торговельних суперечок в рамках СОТ виступає США із загальною кількістю у 282 справи (125 рази у якості позивача та 157 – у якості відповідача). Після США в рейтингу найбільшої кількості суперечок виступає ЄС: 102 та 81 відповідно. Наступною в рейтингу стрімко розвиваюча країна в міжнародній торгівлі – Китай, який частіше виступає в якості відповідача (54 рази), ніж в якості позивача (32 рази) [3].

Варто зазначити, що основними негативними наслідками від торговельних війн та суперечок є:

- зростання бюджетних видатків;
- зменшення конкурентоспроможності продукції;
- обмеження міжнародної торгівлі;
- втрата встановлених торговельних зв'язків.

Для вирішення суперечок, що виникають у міжнародній торгівлі між сторонами різних держав, найчастіше використовується міжнародний комерційний арбітраж та система СОТ.

Отже, з розвитком міжнародної торгівлі зростає ескалація конфліктів, котрі призводять до суттєвих економічних і торговельних втрат її учасниками та ускладненням міждержавних відносин. Варто зазначити, що наслідки торговельних суперечок можуть мати велику ймовірність спричинити погіршення рівня добробуту людей у всьому світі.

Перелік використаних джерел:

1. Безрукова Н.В. Світові торговельні війни: особливості та наслідки. *Ефективна економіка*. 2015. № 06. URL: [http:// www.economy. nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua).
2. Шнипко О.С. Торговельні війни в умовах глобалізації : значення для України. *Інвестиції : практика та досвід*. 2011. №21. С. 4 – 5.
3. Перелік торговельних конфліктів в рамках СОТ у період з 1995 р. по 2019 р.: URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/dispu_settl_1995_2018_e.pdf.

Сохацька Олена, Гарбович Анжела

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

НОВІ СФЕРИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ГЛОБАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕПОХИ

Глобалізація одночасно є суперечливим та прогресивним процесом, що кардинально змінює вектори розвитку світової економіки та управління у світовому суспільстві. Нами поділяється точка зору, що глобалізація означає «значне розширення світової торгівлі та усіх видів обміну у міжнародній економіці при явно вираженій тенденції до зростаючої відкритості, інтегрованості та відсутності кордонів» [1, с. 129].

Глобалізований світ сьогодні входить у епоху переходу від п'ятого до шостого технологічного укладів. Електроніка, програмування, комунікації та робототехніка доповнюють одне одного та утворюють п'ятий технологічний уклад, закладений інноваціями 1970-х років, які сьогодні стали невід'ємною частиною нашого життя. У 2010 році стартував шостий уклад – епоха супер інновацій, а саме: нано- та клітинних технологій, що знижують енергоємність та матеріаломісткість виробництва, відкривають нові можливості управління властивостями матеріалів та організмів.